

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! freinetschool Klim-op te TISSELT

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	122804
Instelling	GO! freinetschool Klim-op
Directeur	Sara BORGHYS
Adres	Blaasveldstraat 57 - 2830 TISSELT
Telefoon	03-290.76.18
Fax	03-290.76.18
E-mail	directeur@klimoptisselt.be
Website	www.klimoptisselt.be
Bestuur van de instelling	GO! scholengroep Rivierenland
Adres	Lindestraat 123_A - 2880 BORNEM
Scholengemeenschap	Scholengroep Rivierenland
Adres	Lindestraat 123_A - 2880 BORNEM
CLB	GO! CLB Rivierenland Boom
Adres	Edgard Tinelstraat 3 - 2850 BOOM
Dagen van het doorlichtingsbezoek	11-01-2016, 12-01-2016, 13-01-2016, 14-01-2016
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	14-01-2016
Datum bespreking verslag met de instelling	16-02-2016
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Guido AERTS
Teamleden	Willy DE HERDT

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 ADMINISTRatieve SITUERING.....	5
2 SAMENVATTING	5
3 DOORLICHTINGSFOCUS.....	7
3.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	7
3.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
4 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
4.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
4.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
4.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	8
4.1.1.2 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij	8
4.1.1.3 Kleuteronderwijs: wetenschappen en techniek	8
4.1.1.4 Kleuteronderwijs: Nederlands - mens en maatschappij en wetenschappen en techniek.....	9
4.1.1.5 Lager onderwijs: Nederlands	13
4.1.1.6 Lager onderwijs: mens en maatschappij	16
4.1.1.7 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek	16
4.1.1.8 Lager onderwijs: mens en maatschappij en wetenschappen en techniek	17
4.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	19
4.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	20
4.2 Respecteert de school de overige reglementering?	20
5 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	22
5.1 Onderwijsaanbod.....	22
5.2 Deskundigheidsbevordering	23
6 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	25
7 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	27
7.1 Wat doet de school goed?	27
7.2 Wat kan de school verbeteren?	27
7.3 Wat moet de school verbeteren?	28
8 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	29
9 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG.....	29

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - ◆ het onderwijsaanbod
    - ◆ de uitrusting
    - ◆ de evaluatiepraktijk
    - ◆ de leerbegeleiding.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg. In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 ADMINISTRATIEVE SITUERING

De freinetschool Klim-op bevindt zich in Tisselt, een deelgemeente van Willebroek. Om praktische redenen heeft het schoolbestuur een vestigingsplaats met uitsluitend kleuteronderwijs aan Klim-Op gehecht. Deze vestigingsplaats bevindt zich op ruim 4 km afstand in een andere wijk van Willebroek. Ze staat onder de pedagogische leiding van en werkt inhoudelijk samen met een andere school van hetzelfde schoolbestuur ('t Venneke instellingsnummer 10686). Omdat de beide scholen achtereenvolgens worden doorgelicht, zullen bepaalde aspecten over de processen en het algemeen beleid die daarover betrekking hebben, uitgewerkt worden in het verslag van de basisschool GO! 't Venneke.

2 SAMENVATTING

De school van het GO! met schoolnummer 112804 bestaat in feite uit twee entiteiten (zie ook 'administratieve situering'). De vestigingsplaats Klim-Op (Tisselt) organiseert het onderwijs volgens de freinetprincipes. De vestigingsplaats 't Kawautertje (Willebroek) richt alleen traditioneel kleuteronderwijs in. Zowel de pedagogische leiding als de aanpak verschillen tussen beide vestigingsplaatsen. Het onderzoek naar de onderwijskundige erkenningsvoorwaarden wijst in beide niveaus uit dat de resultaten voor 'mens en maatschappij' en 'wetenschappen en techniek' (voorheen 'wereldoriëntatie') voldoen. De onderwijsinspectie formuleert voor Nederlands voor zowel kleuter- als lagere afdeling een tekort omwille van de te zwak uitgebouwde leerbegeleiding. De overige oorzaken van het tekort zijn deels verschillend, en afhankelijk van de vestigingsplaats. In beide kleutervestigingsplaatsen is de beeldvorming over de taalontwikkeling te weinig specifiek om gerichte remediëringsinitiatieven op te zetten. In 't Kawautertje gaat, ondanks de mooie initiatieven om de woordenschat die specifiek samenhangt met het lopende thema aan te brengen, te weinig systematisch aandacht naar de verwerving van school- en instructietaal. In de lagere afdeling van Klim-Op komt de leerbegeleiding voor Nederlands in het gedrang door de beperkte analyse en remediëring van het technisch leesonderwijs. Uit het onderzoek over de regelgeving en de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne blijkt dat deze aan de erkenningsvoorwaarden voldoen.

De vestigingsplaats Klim-Op integreert zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie binnen de verschillende freinettechnieken en -methodieken. De school gaat daarbij systematisch uit van wat de kinderen interesseert, onder meer door ze materialen mee te laten brengen naar de klas. Naarmate de leerlingen ouder worden, nemen deze meer en meer het leren in eigen handen en treden de onderwijzers meer als coaches op. Omdat een aantal leerlingen meer structuur nodig heeft, zoekt de lagere afdeling in haar onderwijsaanbod voor Nederlands naar een evenwicht tussen geïntegreerd en afgebakend onderwijs. Dit cursorisch taalonderwijs blijft echter rekening houden met de freinetprincipes. Vooral in de wijze waarop de vestigingsplaats het spellingonderwijs aanpakt, is dit erg duidelijk. Met heel wat opzoek-, schrijf- en presentatieopdrachten is het onderwijs sterk motiverend en gericht op de verwerving van de hogere vaardigheden spreken, presenteren en creatief schrijven. Zowel de kleuteronderwijzers als de onderwijzers van deze vestigingsplaats bewaken op een systematische wijze het aanbod en stemmen dit af op de inhoudelijke verwachtingen van het leerplan. Ze evalueren met zowel klassieke als alternatieve evaluatievormen de vorderingen van de leerlingen. Toch kan de lagere afdeling van de deze vestigingsplaats het evaluatiebeleid nog verder optimaliseren door de validiteit van de huidige evaluatievormen na te gaan. In de professionalisering gaat vooral de aandacht naar de freinettechnieken. De directeur van deze vestigingsplaats heeft nieuwe impulsen gegeven aan zowel het volgen van externe nascholingen als aan het 'van elkaar leren in de klas'.

Zij volgt het merendeel van de ontwikkelingen nauwgezet op. Met uitzondering voor het leergebied wiskunde is de professionalisering voor vakdidactiek en orthodidactiek beperkt. Door de specifieke werking als freinetschool waarbij heel wat klasdoorbrekende activiteiten worden genomen, krijgen de leraren veel kansen om van elkaar te leren. Beide vestigingsplaatsen sluiten aan bij didactische vernieuwingen die door het schoolbestuur gestimuleerd worden. Zo wordt het activerende directe instructiemodel ingevoerd, maar dan wel in verschillende snelheden en intensiteit volgens de vestigingsplaats.

De vestigingsplaats 't Kawautertje gaat uit van grotendeels vooraf geplande thema's. Daardoor kunnen de kleuteronderwijzers de themawoorden op voorhand inplannen, wat ze rijkelijk doen. Niettegenstaande ze over heel wat bronmaterialen beschikken komt de verwerving van de school- en instructietaal (de taal die de kinderen in hun latere schoolloopbaan nodig zullen hebben), onvoldoende systematisch aan bod. Alhoewel de kleuteronderwijzers vrij veel nascholingen volgen over activiteiten rond Nederlandse taal, ontbreekt het de teamleden aan een brede visie op taalonderwijs. Het project om de kleuteronderwijzers te bekwamen in voorafgaande instructie aan het vertellen van verhalen, is al een eerste stap in de goede richting. De kleuteronderwijzers van deze vestigingsplaats bewaken eveneens het aanbod op systematische wijze. Ze voorzien thema's die de kleuters aanspreken en brengen materialen in de klas zodat de kleuters daarmee veel ervaringen kunnen opdoen. Het kleutervolgsysteem detecteert echter onvoldoende de problemen van die kleuters die nog veel moeite hebben met het Nederlands. Dit brengt een gerichte remediëring in gedrang. De kleuteronderwijzers spannen zich in om een rijke klasomgeving te creëren.

In beide vestigingsplaatsen zijn de zorgcoördinatoren nieuw in deze functie. Ze zijn zich nog aan het inwerken. Factoren buiten hun wil om belemmeren een structurele samenwerking en het leren van elkaar.

De onderwijsinspectie apprecieert de inspanningen van de teamleden van beide vestigingsplaatsen om, binnen de specificiteit van hun pedagogisch project en de plaatselijke situatie, goed onderwijs te geven. In beide vestigingsplaatsen merkte de onderwijsinspectie een grote bereidheid op om de kwaliteit van het onderwijs te optimaliseren. Toch behoeft de kwaliteitszorg, ondanks de bereidheid van de teamleden om zich in te zetten voor degelijk onderwijs, extra impulsen. Daarom wenst de onderwijsinspectie het verbeterproces op te volgen en besluit het daarom tot een 'gunstig advies beperkt in de tijd'.

3 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

3.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
wetenschappen en techniek
mens en maatschappij

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wetenschappen en techniek
mens en maatschappij

3.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Curriculum

Onderwijsaanbod

4 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

4.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

4.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

4.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft in onvoldoende mate de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands na. Het taalonderwijs in de vestigingsplaats 't Kawautertje (Willebroek) is te weinig gericht op het verwerven van de school- en instructietaal. Zowel in de vestigingsplaats Klim-Op (Willebroek) als in de vestigingsplaats 't Kawautertje is de leerbegeleiding onvoldoende structureel uitgewerkt. In 't Kawautertje is er te weinig tijd voorzien voor structurele ondersteuning. De kleuteronderwijzers van beide vestigingsplaatsen volgen te weinig systematisch de taalontwikkeling op. De acties om kleuters met een taalontwikkelingsprobleem te ondersteunen gaan uit van te weinig systematiek.

4.1.1.2 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen na voor mens en maatschappij. Het onderwijsaanbod is voldoende samenhangend, breed en levensecht, en houdt op verschillende manieren rekening met wat bij de kleuters leeft.

De kleuteronderwijzers bewaken systematisch het onderwijsaanbod op basis van de leerplandoelen. Er zijn voldoende afspraken om de verticale samenhang te bewaken.

4.1.1.3 Kleuteronderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen na voor wetenschap en techniek. Het onderwijsaanbod is voldoende breed en levensecht, en houdt op verschillende manieren rekening met wat bij de kleuters leeft. De kleuters krijgen voldoende kansen om met diverse materialen te exploreren en diverse technieken te ontdekken.

4.1.1.4 Kleuteronderwijs: Nederlands - mens en maatschappij en wetenschappen en techniek

<p>Curriculum</p> <p>Onderwijsaanbod</p> <p><i>Referentiekader</i></p> <p><i>Planning</i></p> <p><i>Evenwichtig en volledig</i></p> <p><i>Samenhang</i></p> <p><i>Brede harmonische vorming</i></p> <p><i>Actief leren</i></p>	<p>Het onderwijsaanbod voor Nederlands is in beide vestigingsplaatsen ingebed in projecten of thema's, waarbij meestal alle leergebieden geïntegreerd worden.</p> <p>Hierdoor realiseren de kleuteronderwijzers een sterke horizontale samenhang met veel aandacht voor de leefwereld van de kleuters.</p> <p>In de vestigingsplaats Klim-Op gebruiken de kleuteronderwijzers diverse methodieken om de belangstelling van de kleuters in kaart te brengen en deze te verruimen. Op basis van deze informatie plannen ze projecten en de daarbij horende werk- en groeperingsvormen en freinettechnieken. Naarmate de kleuters ouder worden voorzien de kleuteronderwijzers daarvoor meer onderwijstijd.</p> <p>In de vestigingsplaats 't Kawautertje liggen de thema's grotendeels vooraf vast, met enige ruimte voor inbreng van de kleuters. De invulling van de thema's houdt in wisselende mate rekening met de culturele en taaldiversiteit van de populatie. De kleuteronderwijzers willen met de vrij strikte planning de inhoudelijke verticale samenhang en de voorafgaande planning van de themawoordschat benadrukken.</p> <p>Beide kleuterafdelingen bewaken de leerplandoelen op overzichtsjijsten, ofwel per maand of per thema. Afhankelijk van de afspraken binnen de vestigingsplaats geven de kleuteronderwijzers aan welke doelen frequent aan bod komen in weerkerende activiteiten, hoeken, gespreksvormen... Zo ontstaat een beeld van de frequentie waarmee doelen aan bod komen. Deze turving gebeurt veeleer uit verantwoordingsperspectief en niet in functie van evaluatie of het bepalen van prioriteiten.</p> <p>De specifieke 'kringen' nodigen de kleuters van Klim-Op uit tot oefenen van de mondelinge vaardigheden spreken en luisteren, van gesprekconventies, van vertellen en tekenen waarbij de kleuteronderwijzers kort de verhalen noteren, van het presenteren van een gezamenlijk onderzoek... Uit de observaties blijkt dat de interactie soms nog te eenzijdig leraar – leerlinggericht is, en de kleuters te weinig uitgenodigd worden tot het stellen van vragen. Door de gehanteerde gespreksvormen ervaren de kleuters het 'blijvend karakter van schrijven' zodat ze later daarvan de waarde inzien. Op een eenvoudige manier leren de kleuters al gespreksrollen uitvoeren. De kleuteronderwijzers van 't Kawautertje zetten door gebruik van verschillende methodieken de kleuters aan tot spreken.</p> <p>Gezien de specifieke leerlingkenmerken is dit geen eenvoudige opdracht. In hun voorbereiding noteren de kleuteronderwijzers uitgebreid woorden die te maken hebben met de inhoud van het thema. De verrijking van de hoeken met zowel meegebrachte als zelfgemaakte materialen en het vertellen van verhalen geven de kleuters impulsen tot verwerven van deze begrippen. Alhoewel de kleuteronderwijzers ook begrippen uit de school- en instructietaal noteren, zijn er noch in de planning noch in de geobserveerde activiteiten duidelijke aanwijzingen hoe ze systematisch aan de verwerving van deze belangrijke woordschat werken. Hiermee komen de kleuteronderwijzers in onvoldoende mate tegemoet aan de taalondersteuningsbehoeften van de kleuters. Nochtans beschikken de kleuteronderwijzers over heel wat bronnen om systematisch de kleuters in aanraking te brengen met deze woordschat. De kleuteronderwijzers zijn nog weinig vertrouwd met de procesmatige benadering (vierfasendidactiek in het leerplan) van taalverwerving.</p>
--	---

De planningsdocumenten geven geen duidelijkheid over de verwachting of de kleuters de begrippen passief (begrijpen) of actief (gebruiken) kunnen verwerven. In de didactische vernieuwing 'activerende directe instructie' (ADI) staat het belang van pre-instructie op de voorgrond. De kleuteronderwijzers screenen vooraf een verhaal op moeilijke woorden en organiseren pre-instructie met materialen. Ze worden daarbij gecoacht door een medewerkster van het schoolbestuur. De kleuteronderwijzers krijgen stilaan de methodiek onder de knie, maar de frequentie blijft alsnog laag.

De kleuteronderwijzers van beide vestigingsplaatsen werken aan de ontluikende geletterdheid van de kleuters. Dit gebeurt zowel geïntegreerd als in specifieke thema's. Door zowel vertellen als het beschikbaar stellen van boeken krijgen de kleuters 'zin in lezen'. De kleuteronderwijzers werken tevens op een goede wijze aan de auditieve en visuele leesvoorwaarden.

De teamleden van beide vestigingsplaatsen hebben aandacht voor de verticale samenhang. De tijds- en ruimtekaders zijn gradueel opgebouwd zowel in abstractiegraad als in complexiteit. De kasten zonder wieltjes beletten een makkelijke herinrichting van de klasruimte. Beide teams bewaken het puzzelen op basis van een gradueel opgebouwd puzzelsysteem.

Vooraf door elkaar te informeren over de uitgevoerde projecten, het doelenbewakingssysteem, de projectmappen met teksten en foto's van wat de kleuters hebben gerealiseerd, de blogs... krijgen de kleuteronderwijzers van Klim-Op een zicht op de verticale samenhang. De afspraken over de opbouw van verschillende freinetwerkvormen en -technieken zijn vastgelegd in het schoolwerkplan en worden nauwgezet opgevolgd. In 't Kawautertje maken de kleuteronderwijzers afspraken over de invulling van gemeenschappelijke thema's.

De projectmatige of thematische werking ondersteunt het levensecht leren. De kleuters maken geregeld uitstappen in de omgeving van de school. Geen van beide vestigingsplaatsen beschikt echter over een 'infotheek' met een overzicht van de educatieve mogelijkheden in het kader van de exploratie van de omgeving. De kleuteronderwijzers schakelen ouders in als 'experten'. In Klim-Op maakt het betrekken van ouders bij de werking deel uit van het pedagogisch project.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Klasmanagement
Onderwijstijd

Ondersteund door de verschillende kalenders, delen de kleuteronderwijzers de dag in. De weekindeling eigen aan iedere vestigingsplaats is een visualisering om de kleuters te ondersteunen bij het structureren van de tijd. Het klasmanagement ondersteunt een vlot verloop van de activiteiten en zorgt voor een doorgaans hoge betrokkenheid bij de kleuters.

In 't Kawautertje wordt het 'leren kiezen' ondersteund door gebruik van kralen en het keuzehoekenbord. In Klim-Op leren de kleuters er gaandeweg de individuele werktijd te organiseren. De klassen beschikken er over heel wat materialen met zelfcorrectie.

De vestigingsplaats 't Kawautertje herschikte recent de organisatie van de namiddag zodat de kleuters daadwerkelijk 28 lestijden begeleide activiteiten krijgen en waardoor het efficiënt gebruik van de onderwijstijd ook verhoogt.

<p>Materieel beheer</p> <p>Uitrusting</p> <p><i>Ontwikkelingsmaterialen</i></p>	<p>Beide kleuterafdelingen beschikken over voldoende ontwikkelingsmaterialen.</p> <p>Geregeld vervaardigen de kleuteronderwijzers materialen die aansluiten bij de onderwerpen van de projecten of thema's. Ook maken ze zelf materialen aan waarmee kleuters op schematisch niveau schoolse vaardigheden kunnen oefenen. In Klim-Op worden de ouders aangespoord tot het meegeven van voorwerpen om daarmee te peilen naar de belangstelling van de kleuters. Beide vestigingsplaatsen beschikken over voldoende materialen om de kleuters ervaringen te laten opdoen en te experimenteren met techniek. Sommige klassen beschikken echter over weinig stappenplannen om de kleuters daarmee te laten kennismaken.</p> <p>Alle kleuterklassen beschikken minstens over één computer. Recent hebben de vestigingsplaatsen tablets aangekocht. De ICT-materialen worden meestal binnen het taalonderwijs zowel aangewend voor het kijken en beluisteren van interactieve verhalen en voor het oefenen van de leesvoorwaarden. Binnen wereldoriëntatie gebruiken de kleuters vooral spelletjes waarmee ze hun kennis van de wereld verruimen.</p>
<p>Evaluatie</p> <p>Evaluatiepraktijk</p> <p><i>Evenwichtig en representatief</i></p> <p><i>Kindvolgsysteem</i></p> <p><i>Gericht op bijsturing</i></p>	<p>De evaluatie is in beide vestigingsplaatsen gebaseerd op de combinatie van observaties en de afname van genormeerde toetsinstrumenten. Bij de oudere kleuters gebruiken beide vestigingsplaatsen een schriftelijke toets die een breed spectrum aan taalvaardigheden nagaat. In 't Kawautertje neemt de school bij de vierjarigen een taaltest af die het begrijpen meet van vooral school- en instructietaal. Beide vestigingsplaatsen gaan tevens na in welke mate de kleuters zich goed voelen en of ze voldoende betrokken zijn. Recent introduceerde Klim-Op een observatielijst voor spreekvaardigheden.</p> <p>De beeldvorming over de ontwikkeling van de kleuters is in beide vestigingsplaatsen grotendeels gebaseerd op het digitaal kleutervolgsysteem, dat de meest essentiële leerplandoelen bevat. Dit systeem wordt meestal op vooraf vastgelegde momenten ingevuld. Meer frequent screenen de kleuteronderwijzers op de verschillende deelvaardigheden uit verscheidene leergebieden.</p> <p>Het kleutervolgsysteem is maar beperkt schoolspecifiek en gaat daarmee voorbij aan de specifieke noden van elke vestigingsplaats. Zo bevat het voor wereldoriëntatie alleen de domeinen tijd en ruimte terwijl de vestigingsplaats Klim-Op ruim inzet op de verruiming van de kennis over de wereld. Het leergebied Nederlands bevat naast de lees- en schrijfvoorwaarden alleen aspecten van het actieve taalgebruik. Voor dat laatste aspect zijn de normen weinig verfijnd zodat de waardering veeleer subjectief is. Door het gebrek aan items over taal begrijpen, kunnen daarover geen gegevens verzameld worden, wat vooral nodig is in 't Kawautertje waar nogal wat kleuters bij de instap in het kleuteronderwijs de onderwijstaal Nederlands onvoldoende beheersen. In Klim-Op registreren niet alle kleuteronderwijzers consequent informatie over de taalontwikkeling in het kleutervolgsysteem. In beide vestigingsplaatsen is de diepgang van de analyse door de kleuteronderwijzers wisselvallig. Een diepgaande analyse van de informatie uit zowel het kleutervolgsysteem als de genormeerde toetsen komt, onder meer door de personeelwissels, moeilijk van de grond.</p>

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De kleuteronderwijzers spannen zich in om de brede basiszorg te realiseren door middel van differentiatie. Ze gaan in op de hulpvragen van de kleuters, verhogen of verlagen het verwerkingsniveau van de taken, bieden mondelinge ondersteuning, laten kleuters samenwerken... Met uitzondering van de puzzels zijn weinig materialen gegradueerd om zelfgestuurd de kleuters te laten werken op het eigen ontwikkelingsniveau. Vooral bij de oudste kleuters maken de kleuteronderwijzers onderscheid tussen verplichte en vrije taken. In Klim-Op zijn er aanzetten om de freinetmethodiek 'stille werktijd' te individualiseren. In Klim-Op richt de verhoogde zorg en de uitbreiding van zorg zich vooral tot kleuters met socio-emotionele en / of gedragsproblemen of met een grote ontwikkelingsachterstand. Er gaat eveneens aandacht naar kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong. De kwaliteit van de registratie over de problematiek van de kleuter is nogal wisselend. De vestigingsplaats organiseert een aantal zorguren en neemt vanuit het zorgoverleg en het multidisciplinair overleg een aantal maatregelen. Voor die kleuters die geregistreerd worden in de fase van de verhoogde of de uitbreiding van zorg stellen de betrokken actoren een zorgplan op dat veeleer vaag aangeeft welke initiatieven zullen genomen worden, wie wat doet, en hoe ouders en eventueel externen daarbij zullen betrokken worden.

Een heldere kindgerichte zorgvraag, vooropgestelde doelen en de fasering ontbreken om te kunnen spreken van handelingsplanmatig werken. In 't Kawautertje is de onvoldoende beheersing van het Nederlands één van de belangrijkste zorgvragen van een vrij groot aantal kleuters. De zorginterventies worden er aangestuurd door de vragen van de kleuteronderwijzers. Er is verschil tussen de kleuteronderwijzers over de wijze waarop ze omgaan met observatiegegevens. De informatie is qua diepgang en remediërend vermogen niet altijd voldoende toereikend om een zorgtraject op te starten. De kleuteronderwijzers hebben weinig zicht op de taalontwikkeling van kleuters die nog weinig Nederlands spreken, maar wel wat verstaan. Noch in de klasplanning, noch in de planning van de zorgleerkrachten is er een duidelijke systematiek voor de taalondersteuning merkbaar. Ook de tijd die voor zorginterventies beschikbaar is, blijft er te beperkt en geeft voor de oudste kleuters door de planning weinig garantie op effectiviteit. De vestigingsplaats voorziet geen overlegtijd tussen de zorgleraar en de kleuteronderwijzers. Het is in beide vestigingsplaatsen een meerwaarde dat de kleuteronderwijzers bereid zijn tot rolwisseling tijdens de zorgmomenten.

Evaluatie
Rapporteringspraktijk
*Interne en externe
communicatie*
Evenwichtig en volledig

In beide vestigingsplaatsen geven de kleuteronderwijzers feedback over de ontwikkeling van de kleuters bij de vele informele contacten en tijdens de georganiseerde oudercontacten. In Klim-Op breidt de kleuterafdeling de informatie verder uit door te experimenteren met een kleuterrapport. Dat bevat gegevens over de belangstelling en de sociale relaties, over de brede evolutie en over de resultaten van testen. De projectboeken, de tentoonstellingen in de gangen, ... zijn tevens een informatiebron voor de ouders.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise
Nascholingen

Volgens de afspraken volgen de kleuteronderwijzers een aantal externe nascholingen. In Klim-Op zijn deze gericht op verscheidene nuttige aspecten van de kleuterwerking en op een aantal freinettechnieken. In 't Kawautertje volgen de kleuteronderwijzers nascholingen in verband met Nederlands als onderwijstaal. Zij ervaren dit als een meerwaarde voor de praktijk. Het ontbreekt echter aan een duidelijke visie op wat goed taalonderwijs is voor anderstalige en taalzwakke kleuters. De introductie van ADI met pre-instructie is een eerste stap tot meer systematiek op het vlak van taalonderwijs. De nieuwe zorgcoördinatoren van beide vestigingsplaatsen zetten de eerste stappen in hun functie. In 't Kawautertje is er weinig zorg op leerkrachtniveau en coaching voor de zorgleerkracht voorzien omdat de zorgcoördinator naast haar taak ook nog in een andere school een lesopdracht heeft.

4.1.1.5 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet niet

De school kan onvoldoende aantonen dat alle leerlingen in voldoende mate de eindtermen voor Nederlands bereiken. Alhoewel de school heel wat knappe initiatieven neemt om de taalontwikkeling van de leerlingen te bevorderen, mist de leerbegeleiding systematiek. Dit legt een hypotheek op het bereiken van de eindtermen voor een aantal leerlingen. De problematiek komt vooral tot uiting in het technisch leesonderwijs. Teveel leerlingen vorderen onvoldoende op dat vlak en krijgen te weinig orthodidactische ondersteuning.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De freinetschool Klim-Op streeft een sterke integratie na van alle domeinen van Nederlands. Productieve en creatieve taalvaardigheden krijgen een grote aandacht. Dit uit zich vooral in het spreken en het vrij schrijven. Met opzoekwerk en vrije teksten staan lezen en schrijven in de focus. De kringen, waarvan de oudere leerlingen verslag leggen, bevorderen ook het luisteronderwijs. Tevens zet de school daarmee in op het aanleren en oefenen van gespreksconventies. Opdat de leerlingen zouden beschikken over voldoende instrumentele vaardigheden, organiseert de school het aanvankelijk lezen in het eerste leerjaar als aparte lessen. De leerlingen trainen het voortgezet technisch lezen vooral in de vorm van tutorlezen waarbij oudere leerlingen de jongere begeleiden. Leerlingen die minder goed vorderen in het technisch lezen, krijgen dan in kleine groepen ondersteuning van enkele onderwijzers.

De ontwikkeling van het begrijpend lezen wordt vooral aangestuurd vanuit de projectwerking. De leerlingen zoeken zelf informatie op in verschillende bronnen, en verwerken die tot een fiche, een tekstvorm, een presentatie... Tijdens de geobserveerde lessen en activiteiten kwamen de leerlingen meermaals in contact met teksten die leesteknisch en /of inhoudelijk voor hen te moeilijk zijn. Sommige onderwijzers selecteren voorafgaand teksten die dan aangepast zijn aan het leesniveau van de leerlingen, maar dit gebeurt niet overal. Hierdoor verliezen de leerlingen veel onderzoeks- en onderwijstijd. Gebaseerd op een schooleigen leerlijn organiseren de onderwijzers cursorische spellingslessen. Ze selecteren de leerstof uit leesopdrachten en de leerlingen oefenen verder op woorden die moeilijkheden opleveren.

De verscheidene kringen en de presentaties die de leerlingen houden voor medeleerlingen en ook voor ouders, bevorderen de spreekdurf van de leerlingen. De oudere leerlingen leren ook de kringen te leiden. Recent voerde de school een kijkwijzer in om de kwaliteit van de verschillende facetten van spreken te observeren, met de leerlingen te bespreken en te verbeteren. Uit de observaties blijkt dat niet alle leerlingen de verscheidene gespreksconventies vlot beheersen. De school beschikt over een leerlijn maar deze is niet afgestemd op de specifieke methodieken en mist een schooleigen graduele opbouw.

Het schrijfonderwijs is vanuit de freinetpedagogiek de hoofdpijler het onderwijsaanbod Nederlands. Het start vanuit de eigen persoonlijke beleving, eerst uitgedrukt in tekeningen, en naarmate de leerlingen het technisch schrijven beter beheersen in persoonlijke teksten. Omdat dit een blijvend aandachtspunt is, wat blijkt uit de schrijfproducten van leerlingen, attenderen de onderwijzers de leerlingen met afgesproken verbetercodes op het correct schrijven tijdens vrije teksten. Hierdoor wordt het spellingsgeweten gevormd. In de hogere klassen beschikken de leerlingen over een heuristiek om het schrijven van complexere teksten vorm te geven. Uit het leerlingenwerk blijkt een ruime afwisseling aan tekstvormen.

Vanuit de vaststelling dat sommige kinderen een onverzorgd handschrift hanteren, voert de school gaandeweg een nieuwe methodiek in voor handschriftontwikkeling. Bij het schrijven maken de leerlingen ook gebruik van de tekstverwerker op de computer. Het creatief versieren van de teksten wordt in alle groepen gestimuleerd en leidt tot een aantal fraaie resultaten.

Om een volledig aanbod te bieden, voorzien de onderwijzers bij de oudere leerlingen ook lessen over taalsystematiek. Deze staan vooral in functie van het correct schrijven. Denken over taal en taalgebruik komen vooral tot uiting bij de bespreking van informatieve teksten, presentaties en vrije teksten.

De onderwijzers gaan na op een overzicht of alle leerplandoelen aan bod zijn gekomen. Daarbij is het echter niet duidelijk of deze doelen aangeboden werden en of ze ook zijn geëvalueerd.

De specifieke aanpak van het freinetonderwijs zorgt voor een sterke samenhang zowel binnen het leergebied Nederlands als met het leergebied wereldoriëntatie en met aspecten van muzische vorming. Voor de instrumentele vaardigheden is de verticale samenhang duidelijk op basis van de aangemaakte leerlijn spelling en het cursorisch opgezet aanvankelijk leesonderwijs. De verticale samenhang voor de hogere taalvaardigheden situeert zich op het vlak van de individuele leerling, vooral doordat de onderwijzers en de medeleerlingen positief-kritische feedback geven op wat de leerling als product naar voor brengt.

Door de specifieke Freinetaanpak met rondes, project- en onderzoekswerk krijgen de leerlingen veel kansen tot actief leren. Het principe van de 'arbeid' staat daarbij voorop. Naarmate ze ouder worden krijgen leerlingen zelf meer verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld in het leiden van een kring.

Om zicht te krijgen op de onderwijsopbrengsten neemt de school met de zesdeklassers deel aan toetsen van een onderwijskoepel. De informatie daaruit wordt besproken met heel het schoolteam en geeft soms aanleiding tot

	<p>bijsturingen. Een overzicht van de resultaten van deze toetsen op langere termijn om zich een betrouwbaar beeld te kunnen vormen is niet beschikbaar.</p>
<p>Curriculum Onderwijsorganisatie <i>Klasmanagement</i> <i>Onderwijstijd</i></p>	<p>De onderwijsorganisatie is zowel op schoolniveau als op klasniveau gebaseerd op afspraken, die geregeld besproken en bijgestuurd worden. Het klasmanagement ondersteunt een vlot klasverloop, hoewel sommige leraren een vervelend pedagogisch echo hanteren, wat de kwaliteit van de interactie vermindert. Naarmate de leerlingen ouder worden, nemen zij meer verantwoordelijkheid op zowel tijdens de verschillende individuele als collectieve werkvormen.</p> <p>Tijdens de observaties van sommige kringmomenten bleek dat niet alle leerlingen voldoende betrokken waren. Differentiatie of gebruik van alternatieve vormen, vooral tijdens gesprekken met grotere groepen, is soms nodig.</p>
<p>Materieel beheer Uitrusting <i>Leermiddelen</i></p>	<p>De school beschikt over voldoende middelen om het taalonderwijs vorm te geven. Bijna alle klassen beschikken over een digitaal bord dat zowel door de onderwijzers als de leerlingen gebruikt wordt. De leerlingen gebruiken vlot de aanwezige computers. Sinds korte tijd beschikt de school ook over tablets. De klasbeelden ondersteunen de taalontwikkeling zowel op vlak van de instrumentele als van de hogere taalvaardigheden.</p> <p>De school besteedt eveneens veel aandacht aan leesbevordering. De klassen beschikken over een kleine klasbibliotheek met zowel lees- als informatieve boeken. In een lokaal is de schoolbibliotheek ondergebracht met kinderboeken. De school werkt samen met de gemeentelijke bibliotheek om geregeld nieuw leesmateriaal te bekomen. Ze neemt ook deel aan Vlaamse initiatieven ter bevordering van het lezen.</p>
<p>Materieel beheer Infrastructuur</p>	<p>Nu de turnzaal gerenoveerd is, gebruiken de leerlingen deze voor de presentaties aan medeleerlingen en aan belangstellenden.</p>
<p>Evaluatie Rapporteringspraktijk <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Interne en externe</i> <i>communicatie</i></p>	<p>De rapportering geeft een goed beeld over de wijze waarop de onderwijzers de taalvorderingen van de leerlingen evalueren. Hierdoor sluiten evaluatie en rapportering sterk op elkaar aan. Onder de noemer ‘leerresultaten’ geven de onderwijzers verbale feedback over de instrumentele vaardigheden, die waar mogelijk geëvalueerd werden met een toets. De onderwijzers rapporteren over de hogere taalvaardigheden vanuit de verschillende kringen. De leerlingen krijgen ook de kans zichzelf te evalueren op het rapport. Onder de rubriek ‘babbelbox’ kunnen de ouders schriftelijke feedback geven.</p>
<p>Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i></p>	<p>Door de wijze waarop de school de principes van het freinetonderwijs vorm geeft, zorgt ze voor een hoge motivatie van de leerlingen om met taal in verschillende situaties en vormen te communiceren. Uit gesprekken met de teamleden blijft dat de motivatie van ouders om voor deze school en het freinetonderwijs te kiezen, divers is. De school zoekt daarom steeds opnieuw naar een evenwicht tussen een integratieve benadering van het (taal)onderwijs en een cursorische benadering om leerlingen met taalontwikkelingsproblemen het nodige te kunnen bieden.</p> <p>Zowel uit de observaties als uit de analyse van het leerlingvolgsysteem blijkt dat een aantal leerlingen moeilijkheden heeft met of onvoldoende vordert in het</p>

technisch lezen. De school biedt oefenkansen met deze leerlingen, maar een grondige analyse van de problemen ontbreekt, waardoor de remediëring onvoldoende geïndividualiseerd en weinig grondig gebeurt. De school zet weinig of geen orthodidactische remediëring op om deze leerlingen voort te helpen.

Doordat het freinetonderwijs in hoge mate een vlotte leesvaardigheid vereist van de leerlingen (bijv. het onderzoekswerk – de boekvoorstelling...) vormt deze structurele problematiek een ernstige hypotheek op de verdere ontwikkeling van de leerlingen. Uit het leerlingvolgsysteem blijkt tevens dat nogal wat ouders van deze leerlingen buitenschools en soms betalende leerhulp zoeken. In de hogere klassen organiseert de school in samenspraak met de ouders aangepaste maatregelen (voorheen STICORDI genoemd) om leerlingen met een leerstoornis op vlak van lezen, spellen en schrijfmotoriek te ondersteunen. De maatregelen worden na analyse van het probleem op maat van de individuele leerling toegepast. De school zet daartoe ook ICT-toepassingen in.

Begeleiding
Sociale en emotionele
begeleiding
Sociale vaardigheden
School- en klasklimaat

De wijze waarop de school haar taalonderwijs organiseert, zorgt voor een positief klasklimaat. De onderwijzers sporen de leerlingen aan om elkaar op positieve wijze feedback te geven met respect voor elkaars talenten en gebreken.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise
Nascholingen

Uit het nascholingsplan en de verslaggeving van de leermomenten uit de personeelsvergaderingen blijkt dat de onderwijzers zich vooral professionaliseren in het verruimen van de freinettechnieken. Er gaat echter maar weinig aandacht naar de verdere professionalisering in de specifieke vakdidactiek en de orthodidactiek van de instrumentele vaardigheden.

4.1.1.6 Lager onderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De verschillende werkvormen en -technieken, het onderzoekswerk en de cursorische lessen vullen elkaar aan waardoor de leerlingen in voldoende mate de eindtermen bereiken. Vooral de aandacht voor brongebruik valt op. De onderwijzers bewaken in voldoende mate het aanbod. De horizontale samenhang, zowel tussen de domeinen als vooral met het leergebied Nederlands is groot. Het onderwijs is voldoende levensecht.

4.1.1.7 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De lagere afdeling bereikt met de leerlingen in voldoende mate de eindtermen. De leerlingen krijgen voldoende kansen om ervaringen op te doen met wetenschappen en techniek. De verschillende domeinen vertonen door de specifieke freinetaanpak een grote samenhang. De onderwijzers bewaken in voldoende mate het aanbod.

4.1.1.8 Lager onderwijs: mens en maatschappij en wetenschappen en techniek

<p>Curriculum</p> <p>Onderwijsaanbod</p> <p><i>Referentiekader</i></p> <p><i>Planning</i></p> <p><i>Evenwichtig en volledig</i></p> <p><i>Samenhang</i></p> <p><i>Brede harmonische vorming</i></p> <p><i>Actief leren</i></p>	<p>Zowel in het aanbod als in de bewaking integreert de school de leergebieden ‘mens en maatschappij’ en ‘wetenschappen en techniek’ in een geheel onder de naam ‘wereldoriëntatie. Enkel in de rapportering maakt zij onderscheid.</p> <p>Met de freinetbenadering van wereldoriëntatie zoekt de school een evenwicht tussen inhoudelijke vulling en vaardigheidsgericht onderwijs. Het onderwijs in wereldoriëntatie is vooral gebaseerd op het projectwerk waarbij de leerlingen in grote mate zelf de leerinhouden aanbrengen, deze verwerken en presenteren. De onderwijzers gebruiken specifieke methodieken om de belangstelling van de leerlingen in kaart te brengen. Ze doen als deelnemer aan de kring een eigen inbreng, verruimen de inhouden door vragen te stellen, en voorzien soms cursorische aanvulling om ordeningskaders aan te brengen.</p> <p>In de lagere klassen is het projectwerk vooral een groepsaangelegenheid. Naarmate de leerlingen ouder worden, kunnen zij individueel of in kleinere groepen eigen projecten uitwerken door informatie te verzamelen, die te verwerken, om die daarna te presenteren aan de klasgenoten, of aan de ouders tijdens het forum bij de afsluiting van de projectperiode. Het onderzoekswerk is vast ingeroosterd en daarvoor voorzien de onderwijzers ruimschoots tijd. Door de specifieke freinetmethodieken is het duidelijk dat de leerlingen de domeinoverschrijdende eindtermen ‘brongebruik’ bereiken.</p> <p>Om na te gaan of alle leerplandoelen aan bod komen, gebruiken de leraren een aanvinklijst. Het is daarbij niet altijd duidelijk met welke inhouden sommige doelen werden nagestreefd en hoe ze geëvalueerd werden.</p> <p>De projectwerking zorgt voor een sterke horizontale samenhang. Wanneer de leerlingen een onderwerp te eenzijdig benaderen, gaan de onderwijzers in gesprek om de inhoud te verbreden. Belangrijke referentiekaders brengen de onderwijzers wanneer nodig cursorisch aan.</p> <p>Sommige aspecten van het onderwijs in wereldoriëntatie zijn ingebed in een specifieke werkvorm: de leerlingen bespreken de actualiteit in de actuaronde, ze gebruiken landen-, dieren- en plantenfiches om informatie daarover te structureren, en in het hoekenwerk in carrouselvorm voeren ze gerichte opdrachten uit. Sinds dit schooljaar gebruiken de leerlingen ‘duodozen’ waarbij ze opdrachten per twee moeten uitvoeren, en waarbij een aantal doelen uit wereldoriëntatie aan bod komen.</p> <p>De leerlingen krijgen ruimschoots kansen om ervaringen op te doen met techniek. De meeste onderwijzers hebben de procesmatige benadering van het domein echter nog niet in de vingers. Er zijn nog groeikansen om met de leerlingen het proces van behoefte / probleemstelling – ontwerpen – realiseren – evalueren en in gebruik nemen te doorlopen. De domeinen mens en maatschappij komen zowel binnen de inhouden als door de werk- en groeiperingsvormen ruimschoots aan bod. De tijds- en ruimtekaders zijn gradueel goed opgebouwd, maar niet altijd zijn de onderlinge relaties voldoende duidelijk. Het subdomein ‘verkeer en mobiliteit’ komt vooral aan bod tijdens projecten aangevuld met cursorische lessen.</p>
--	--

De oudere leerlingen organiseren de leerwandelingen zelf, zowel op inhoudelijk als op organisatorisch vlak. De school beschikt nog niet over een 'infotheek' met een overzicht van de artefacten in de buurt, waardoor kansen kunnen verloren gaan om optimaal gebruik te maken van de plaatselijke omgeving. Jaarlijks gaan alle leerjaren op openluchtklassen.

In functie van kennisstructurering en het studeren als voorbereiding op een toets zijn er aanzetten om met de leerlingen overzichten te maken van wat geleerd werd. Een goed maar nog maar beperkt uitgewerkt initiatief zijn de toetsfiches waarbij de onderwijzers opgeven wat de leerlingen moeten kennen en kunnen, gevolgd door een aantal studietips. Een andere vorm van structurering zijn de projectboeken, die in de gangen uitgestald zijn zodat de ouders altijd kunnen nagaan wat de leerlingen geleerd hebben.

Doordat de leerlingen gaandeweg zelf hun werk (leren) organiseren, ze de inhouden leren samenvatten en structureren, streeft de school de eindtermen leren leren geïntegreerd na. Ook het huiswerkbeleid speelt daarop in.

<p>Curriculum</p> <p>Onderwijsorganisatie</p> <p><i>Onderwijstijd</i></p> <p><i>Klasmanagement</i></p>	<p>Vanuit de freinetmethodieken gaat op een geïntegreerde wijze veel tijd naar het leergebied. Tijdens de verschillende werkvormen treden de onderwijzers veeleer als coach op door de leerlingen vragen te stellen, aanwijzingen te geven, hulp te bieden... Uit de observaties blijkt dat tijdens deze verschillende werkvormen de betrokkenheid van de leerlingen doorgaan voldoende hoog is.</p>
<p>Materieel beheer</p> <p>Uitrusting</p> <p><i>Leermiddelen</i></p>	<p>De lagere afdeling beschikt over voldoende leermiddelen om het onderwijs in wereldoriëntatie te ondersteunen. Vanuit de projectwerking brengen de leerlingen spontaan materialen mee die ze in de klas als leermiddel gebruiken.</p>
<p>Materieel beheer</p> <p>Infrastructuur</p>	<p>De school heeft de weliswaar kleine speelplaats heringericht met inbreng van de leerlingen. Met speelleermateriaal en een overdachte schikking van de hoeken krijgt de leerlingen kansen om ervaringen op te doen.</p>
<p>Evaluatie</p> <p>Evaluatiepraktijk</p> <p><i>Evenwichtig en representatief</i></p> <p><i>Leerlingvolgsysteem</i></p> <p><i>Gericht op bijsturing</i></p>	<p>De onderwijzers gebruiken zowel toetsen als brede evaluatievormen om de kennis, de inzichten en de vaardigheden van de leerlingen te evalueren. Op basis van de planningsdocumenten is niet duidelijk of alle belangrijke doelen geëvalueerd worden. Vanuit de kringen gaat vrij veel aandacht naar procesevaluatie. Al is het overzicht niet altijd duidelijk, de school gebruikt de bundels als een portfolio. De onderwijzers gebruiken ook klassikale evaluatievormen zoals een quiz, een project- of onderzoeksbespreking, ... waarbij zowel het product als het proces geëvalueerd worden. Meer individuele evaluatie, eventueel met zelfevaluatie zijn de werkfiches bijvoorbeeld bij de duodozen. Op basis van eenvoudige lijstjes observeren de onderwijzers soms ook vaardigheden in een praktische situatie. De schriftelijke toetsen die de onderwijzers zelf opstellen peilen vooral naar eenvoudige inzichten en relaties. Om de vaardigheden in het verkeer te evalueren, nemen de leerlingen in de loop van de schoolloopbaan deel aan verschillende praktische proeven.</p>

<p>Evaluatie Rapporteringspraktijk <i>Interne en externe communicatie</i> <i>Evenwichtig en volledig</i></p>	<p>De rapportering voor wereldoriëntatie vertrekt vooral vanuit de projecten. De onderwijzers beoordelen de vorderingen met verbale feedback. Ook over de afgenomen toetsen is de rapportering volledig verbaal. De ouders krijgen de toetsen ter inzage zodat zij ook op dat vlak, naast de vele andere informatie, zich kunnen vergewissen van wat de leerlingen kennen.</p> <p>Net zoals voor Nederlands nemen de leerlingen aan het einde van de lagere school deel aan een centrale proef. Ook deze resultaten kunnen soms aanleiding geven tot bijstellingen.</p>
<p>Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i></p>	<p>De leerbegeleiding voor wereldoriëntatie situeert zich zowel op individueel als klassikaal vlak. Tijdens de werkvormen, zowel individueel als in grotere of kleinere groepen, geven de onderwijzers feedback over op de wijze waarop de leerlingen de informatie opzoeken, wat ze ontdekken, en hoe ze dat registreren. De onderwijzers treden op dat moment veeleer als coaches op.</p> <p>Wanneer uit observaties of toetsing blijkt dat bepaalde kenniselementen, inzichten of vaardigheden onvoldoende beheerst worden, organiseren de onderwijzers desnoods cursorische lessen of hernemen ze de inhoud in een volgend project.</p>
<p>Begeleiding Sociale en emotionele begeleiding <i>Sociale vaardigheden</i> <i>School- en klasklimaat</i></p>	<p>Door de specifieke freinetaanpak verwerven de leerlingen een resem aan sociale vaardigheden. De besprekingen verlopen in een kritische, opbouwende sfeer.</p>
<p>Professionalisering Deskundigheidsbevordering <i>Interne expertise</i> <i>Nascholingen</i></p>	<p>De professionalisering voor wereldoriëntatie focust zich sterk op de Freinettechnieken. Door contacten met andere freinetscholen doen de onderwijzers nieuwe ideeën op. Die worden in het schoolteam besproken, uitgetoetst in bepaalde klassen, en na overeenstemming ingevoerd in de hele school.</p> <p>Professionalisering rond leerstofinhouden gebeurt vooral door persoonlijke studie en opzoekwerk.</p>

4.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Met ondersteuning van de preventieadviseur van het schoolbestuur en de plaatselijke preventieverantwoordelijken voert de school een actief beleid voor bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Uit de planningsdocumenten is duidelijk welke aspecten eerstvolgend aangepakt zullen worden en welke financiële middelen daartoe nodig zijn. De procedures van het aankoopbeleid en indienststellingenbeleid staan op punt, voor de uitvoering van de uitdienststelling kan nog een tandje bijgestoken worden. De broodnodige heraanleg van het betegelde deel van de speelplaats in Klim-Op is opgenomen in het globaal preventieplan.

De school voert op basis van de jaaractieplannen en het globaal preventieplan de nodige controles uit. De school heeft de tekorten die geformuleerd waren op de keuringsverslagen van externen, grotendeels weggewerkt of voorlopige maatregelen genomen. De school kan voorlopig de nieuwe attesten nog niet voorleggen.

Hoewel de toiletinfrastructuur grotendeels voldoet, blijven er enkele aandachtspunten: in beide vestigingsplaatsen zijn geen toiletten voor gehandicapten. In de vestigingsplaats 't Kawautertje

(Willebroek) zijn er geen gescheiden toiletten voor volwassenen. In de vestigingsplaats Klim-Op zijn de toiletten voor de leerlingen van de lagere school niet strikt gescheiden.

4.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

4.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhankelijk zijn	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
• de vermelding dat bij schoolverandering leerlingengegevens worden overgedragen naar de nieuwe school tenzij, en voor zover de regelgeving de overdracht niet verplicht stelt, de ouders er zich expliciet tegen verzetten na op hun verzoek deze gegevens te hebben ingezien	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja

• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Worden de notulen van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift aangelegd en bewaard? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van de verklaringen aan leerlingen die geen getuigschriften basisonderwijs krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

5 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

5.1 Onderwijsaanbod

Doelgerichtheid De vestigingsplaats Klim-Op met freinetonderwijs (Tisselt) zoekt voor haar onderwijsaanbod voortdurend naar een evenwicht tussen de realisatie van haar visie en de nood van sommige kinderen om meer gestructureerd onderwijs te krijgen. Met haar specifieke technieken en methodieken maakt de school haar visie concreet: vertrekken uit de leefwereld van de kinderen, ontwikkeling van de persoonlijke capaciteiten, ontwikkelen van sociale, coöperatieve en democratische vaardigheden met als participanten de kinderen... De school werkt daartoe veel samen met ouders en externen. De school neemt ook deel aan heel wat maatschappelijke initiatieven vanuit haar visie dat ze de kinderen wil voorbereiden op een actieve en democratische deelname aan de samenleving.

De school kiest ervoor om het onderwijsleerproces voor wiskunde cursorisch te plannen. Hiertoe gebruikt ze een leerpakket uit de handel dat vrij consequent gehanteerd wordt.

Vanuit de jaarlijkse evaluatie van de schoolwerking stuurt de school in verscheidene documenten haar visie bij, zoals over differentiatie, output, vreemdetalenonderwijs, zorg.... Dat laatste aspect krijgt sinds dit schooljaar een nieuwe impuls door de uitbreiding van het aantal uren tot een halftijdse opdracht voor de nieuwe zorgcoördinator. De opdrachten van deze persoon zijn uitgeschreven in een taakomschrijving.

In de documenten is ook terug te vinden hoe de school afspraken maakt om de visie te concretiseren. In het actieplan 'output' maakt de school een overzicht hoe ze de verscheidene aspecten van output (leerprestaties, outcomes, tevredenheid en in beperkte mate schoolloopbaan) in kaart brengt, wie daarvoor de verantwoordelijkheid opneemt, en hoe dit geëvalueerd zal worden.

In de vestigingsplaats 't Kawautertje (Willebroek) is het onderwijsaanbod traditioneel ingebed in thema's. Het schoolteam van deze vestigingsplaats kiest voor veeleer vaste thema's om de verwerving van themawoordschat goed te kunnen inplannen.

Ondersteuning Typerend voor de freinetschool Klim-Op is de hoge frequentie van overleg. Bijna tweewekelijks bespreekt het schoolteam op de personeelsvergadering de werking van de school. Deze bijeenkomst verloopt meestal volgens een vaste structuur: eerst worden pedagogische items op schoolniveau besproken, dan kunnen de (kleuter-)onderwijzers zaken op klasniveau aankaarten (waarbij vooral het accent ligt op de freinettechnieken en -methodieken), onderwerpen op leerlingniveau (zoals de inhouden van de kinderraad, de klassenraad...) staan stevast op de agenda. De zorg komt sinds dit schooljaar ook meer expliciet aan bod.

Binnen het schoolteam leeft duidelijk een groot geloof in het freinetonderwijs. Dat uit zich onder meer in de vele klasdoorbrekende activiteiten waarbij de kinderen centraal staan. De school krijgt vanuit haar pedagogisch project ook veel ondersteuning van ouders en sympathisanten bij tal van activiteiten. In de vestiging 't Kawautertje tonen de kleuteronderwijzers een grote betrokkenheid tot de kinderen en tot de ouders. Structureel gaat echter nog weinig aandacht naar de didactiek van taalverwerving, die te eenzijdig benaderd wordt. Dit blijkt uit het onevenwicht in het aanbod tussen enerzijds de themataal en anderzijds de school- en instructietaal. Voor dat laatste hebben de kleuteronderwijzers amper systematisch aandacht. De vestigingsplaats krijgt, ook mede door omstandigheden, weinig bijkomende zorguren ter ondersteuning van de klaswerking.

Doeltreffendheid In de vestigingsplaats Klim-Op is de cultuur van zelfreflectie en gezamenlijke evaluatie duidelijk aanwezig. Geregeld organiseert de directeur een bevraging waarvan de resultaten besproken worden op de personeelsvergadering. De school staat open voor kritiek van ouders, waarmee ze, binnen de contouren van het eigen pedagogisch project, ook rekening houdt.

Ontwikkeling De vestiging Klim-Op vertoont een zekere responsiviteit ten opzichte van invloeden van buitenaf, voor zover ze daarmee haar eigen pedagogisch project kan bewaren. Ze gaat op een constructieve manier om met vragen van ouders, het schoolbestuur en de begeleidingsdiensten van de eigen onderwijskoepel.

5.2 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid Zowel het schoolbestuur als de school sturen het beleid over deskundigheidsbevordering aan. Het schoolbestuur introduceert en ondersteunt het 'activerende directe instructiemodel' (ADI). In de vestiging Klim-Op (Tisselt) ligt het accent op het leergebied wiskunde. In de vestigingsplaats 't Kawautertje ligt de focus bij de toepassing van dit instructiemodel op het leergebied Nederlands. De kleuteronderwijzers leren er pre-teaching op te zetten als voorbereiding op het begrijpen van verhalen. Beide schoolteams geven aan dat dit professionaliseringsinitiatief zeer waardevol is voor hun professionele ontwikkeling. De vorderingen worden in beide vestigingsplaats geregeld geëvalueerd.

De vestigingsplaats Klim-Op heeft in een document haar visie op de professionalisering van de leraren geactualiseerd. Het document geeft veeleer in algemene bewoordingen de verschillende vormen van professionalisering mee. Uit een bevraging van het schoolbestuur over professionalisering bleek dat na de meerjarige initiatiecurssussen freinetonderwijs die alle beginnende leraren dienen te volgen, het volgen van externe nascholingen grotendeels stil viel. Daarom heeft de directeur van de school daarover met de teamleden zowel op inhoudelijke als praktische vlak nieuwe afspraken gemaakt. Ook vanuit de functioneringsgesprekken worden de leraren aangespoord om

externe nascholingen te volgen om zich verder te vervolmaken. Als voorbereiding op de pedagogische studiedag heeft de school hospiteerbeurten georganiseerd. Door de vele klasdoorbrekende initiatieven krijgen de leraren kansen om van elkaar te leren.

De freinetscholen zoeken en vinden bij elkaar inspiratie en ook Klim-op stelt zich hiervoor open. Vooral via de leraren die de initiatiecurssussen Freinet volgen, stromen ideeën door.

In 't Kawautertje richten de externe nascholingen zich vooral op deelaspecten van taalonderwijs. Dit uit zich nog niet op een algemene en geconcretiseerde schoolvisie op efficiënte taalverwerving.

Vanuit de functioneringsgesprekken heeft de directeur die de pedagogische verantwoordelijk over deze vestiging op zich neemt, afspraken gemaakt om in andere klassen te hospiteren eveneens met betrekking tot het taalonderwijs.

In beide vestigingsplaatsen is de taak van de zorgcoördinatoren ingevuld door personeelsleden die in de school op dat vlak geen praktische ervaring hebben. De zorgcoördinator in Klim-Op is gestart met zich te professionaliseren in haar nieuwe functie. Zij kan echter niet voortbouwen op ervaring van vorige personeelsleden, omdat in het verleden weinig uren zorgcoördinatie werden ingericht. Het beleid van Klim-Op heeft ervoor gekozen de SES-leerkracht vooral in te zetten in de kleuterafdeling.

De zorgcoördinator van 't Kawautertje combineert haar taak met een lesopdracht in een (administratief) andere school. Ze bezit vanuit haar opleiding specifieke expertise, maar mede door haar bijkomende opdracht krijgt ze weinig de kans om die expertise met haar collega uit Klim-Op te delen.

In beide vestigingsplaatsen is de schoolcultuur voldoende open om vanuit informele gesprekken en door gezamenlijke activiteiten op een ervaringsgerichte wijze van elkaar te leren.

De professionalisering op schoolniveau is in beide vestigingsplaatsen gebaseerd op de jaarlijkse prioriteitenplanning.

Ondersteuning Vooral door gezamenlijke activiteiten bieden de teamleden van beide vestigingsplaatsen elkaar ondersteuning bij de organisatie van nieuwe methodieken en activiteiten. Met uitzondering van het ADI-project, waarbij het schoolbestuur initiatief neemt, kan de ondersteuning op lerarenniveau bij de implementatie van vernieuwingen nog groeien ..

Doeltreffendheid Vooral tijdens de personeelsvergaderingen blikken de teamleden van beide vestigingsplaatsen terug op de gevolgde interne of externe professionaliseringsmomenten. Uit de verslaggeving blijkt dat vooral in de vestigingsplaats Klim-Op er een meer diepgaande bespreking volgt.

Ontwikkeling Uit de gesprekken blijkt dat de teamleden van beide vestigingsplaatsen openstaan voor verdere persoonlijke en gezamenlijke ontwikkeling van hun deskundigheid.

6 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Visieontwikkeling** De Freinetafdeling Klim-Op (Tisselt) besteedt veel aandacht aan visieontwikkeling. Geregeld bespreken de teamleden een aspect van het freinetonderwijs. De school gaat na of ze voldoet aan haar maatschappelijke opdracht zonder de principes van het Freinetonderwijs te verlaten. Ze houdt daarbij rekening met de verzuchtingen van verschillende groepen van ouders.
- Leiderschap** De directeur van Klim-Op wordt door de teamleden beschouwt als ‘de eerste onder de gelijken’. Zij leidt de school administratief, bewaakt de organisatie van de school, en geeft impulsen om na te denken over de kwaliteit van het onderwijs. Dit doet ze door de organisatie van functioneringsgesprekken, doorloopbezoeken en gerichte klasbezoeken, bijvoorbeeld rond een kringvorm en het ADI-project.
- Besluitvorming** De besluitvorming gebeurt in Klim-Op in consensus. Zo nodig hakt de directeur de knopen door. Binnen de vestigingsplaats is er sterke cultuur van overleg over onderwijs, ook tijdens de informele momenten, wat de besluitvorming vergemakkelijkt.
- Kwaliteitszorg** De freinetschool Klim-Op gaat op verschillende wijzen na op welke vlak zij bijsturingen wil doen. De directeur organiseert daartoe bevragingen onder de leraren waarvan de resultaten op personeelsvergaderingen besproken worden. De school houdt ook rekening met de verzuchtingen van de ouders, onder meer door de organisatie van bevragingen, maar ze wil tegelijk een echte freinetschool zijn.
- Het actieplan output is een eerste aanzet om vooral de aspecten leerprestaties, welbevinden en outcomes als bijdrage te gebruiken voor interne kwaliteitszorg. Met uitzondering van de centrale toetsen slaagt de school er nog niet in om de informatie over de leerprestaties op een hoger niveau te brengen.
- In het verleden heeft Klim-Op de beschikbare lestijden vooral aangewend in het verkleinen van de klasgroepen zodat er weinig lestijden beschikbaar waren voor het opzetten van een additionele zorgwerking. Ook omwille van de nieuwe organisatie van de leerbegeleiding, is er op het ogenblik nood aan een grondige evaluatie van dit belangrijk onderwijsaspect.
- GOK- en zorgbeleid** Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen(groepen) in kaart brengt.
- De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Ze zet acties op om de doorstroom te bevorderen.
- Het schoolteam heeft een visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit veeleer algemene doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen.

De schoolorganisatie zorgt er in enige mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. De acties (op leerling-, leraren- en schoolniveau) die het schoolteam uitwerkt, sluiten in beperkte mate aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er duidelijk aandacht voor kleuterparticipatie.

Het zorgteam evalueert in beperkte mate de effecten van de acties binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van een beperkt aantal teamleden (beperkt tot het leiderschap, de zorgcoördinator, het zorgteam) met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

Talenbeleid Met een genormeerde toets bij de instap in het lager onderwijs gaat de vestigingsplaats Klim-Op na of de leerlingen bijkomende ondersteuning nodig hebben op het vlak van taalbegrip. Daarna volgt ze met een genormeerde toets de technische leesvaardigheid op, maar ze maakt daarvan geen verdere analyse. In de vestigingsplaats 't Kawautertje organiseert de school een genormeerde observatietest bij de vierjarigen om na te gaan in welke mate de kleuters de fundamentele basiswoordenschat beheersen. De resultaten daarvan geven aanleiding tot, weliswaar in uren beperkt, bijkomende ondersteuning.

Het klasmanagement is in beide scholen erop gericht leerlingen met talige noden makkelijker en voldoende aan bod te laten komen. De wijze waarop 't Kawautertje pre-instructie organiseert, biedt voor taalzwakke kleuters bijkomende spreekkansen. De werk- en groeperingsvormen die de leraren in de vestigingsplaats Klim-Op organiseren, bieden rijke kansen aan alle leerlingen (van jong tot oud) om hun spreekvaardigheden en communicatievaardigheden te ontwikkelen.

Beide vestigingsplaatsen nemen initiatieven om met de ouders, zowel schriftelijk als mondeling, op een heldere en verstaanbare wijze te communiceren.

In Klim-Op maken leerlingen vanuit de projectwerking spontaan en soms gepland kennis met andere talen en culturen. Deze vestigingsplaats organiseert tweewekelijks een activiteit taalinitiatie Frans.

7 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In beide vestigingsplaatsen de aandacht voor de verrijking van de leeromgeving, waarbij de kleuteronderwijzers van 't Kawautertje veel aandacht hebben voor materialen die de verwerving van themataal bevorderen.
- In beide vestigingsplaatsen de aandacht voor leesbeleving en leesbevordering.
- De geïntegreerde aanpak van Nederlands en wereldoriëntatie in Klim-Op waarbij de leerlingen heel wat kansen krijgen om de wereld te verkennen en de hogere taal- en communicatievaardigheden te oefenen.
- In Klim-Op de systematische aanpak om de belangstelling van kleuters en leerlingen in kaart te brengen, uit te breiden en in het onderwijsaanbod daar sterk rekening mee te houden, wat bijdraagt tot de motivatie van de leerlingen.
- In Klim-Op het gebruik van diverse complementaire evaluatievormen voor beide onderzochte leergebieden.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De wijze waarop het schoolteam Klim-Op in het onderwijsaanbod een evenwicht zoekt tussen de freinetspecifieke methodieken en domeinspecifiek en cursorisch onderwijs.
- De professionaliseringsbereidheid van alle teamleden van beide vestigingsplaatsen.
- De professionalisering rond 'activerende directe instructie'.

Wat betreft het algemeen beleid

- De wijze waarop de teamleden van beide vestigingsplaatsen zich inspinnen om de ouders te informeren en te betrekken bij het onderwijs.
- Het participatief leiderschap in Klim-Op met aandacht voor visievorming en zelfevaluatie.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In beide vestigingsplaats de plannings- en bewakingsinstrumenten op elkaar afstemmen of integreren om planlast te vermijden.
- In Klim-Op het evaluatiebeleid optimaliseren door de validiteit van de huidige evaluatievormen na te gaan.
- In de lagere afdeling van Klim-Op intensiever nagaan en communiceren welke ankerkennis, basisinzichten, relaties / structuren en vaardigheden de leerlingen moeten verwerven, onder meer in functie van leren studeren, en de evaluatievorm daarvan bepalen.
- In de lagere afdeling van Klim-Op nagaan welke bronnen de leerlingen (vooral via internet) gebruiken, om zowel technisch als inhoudelijk de teksten af te stemmen op hun ontwikkelingsniveau.
- In Klim-Op de leerlijn 'gespreksconventies' verder concretiseren onder meer als ondersteuning voor de verschillende 'kringen', met aandacht voor de verbetering van de managementvaardigheden van de leraren.
- In 't Kawautertje het ADI-project verder verbreden en intensifiëren zodat de kleuteronderwijzers zich verder professionaliseren in het woordenschat- en taalvaardigheidsonderwijs.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- In beide vestigingsplaatsen de teamleden verder professionaliseren met betrekking tot het deelleerplan techniek.
- In 't Kawautertje de professionalisering rond taalvaardigheidsonderwijs uitbouwen vanuit een algemene visie op taalonderwijs met speciale aandacht voor kleuters die weinig vaardig zijn in het Nederlands.

Wat betreft het algemeen beleid

- In beide vestigingsplaatsen een grondige evaluatie maken van de structurele aanpak van de leerbegeleiding.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In beide vestigingsplaatsen en in alle niveaus de structurele aanpak van de leerbegeleiding voor Nederlands onderzoeken, bijsturen en uitdiepen en daarvoor de nodige professionalisering opzetten.
- In 't Kawautertje de verwerving van school- en instructietaal planmatig uitwerken op groeps- en afdelingsniveau.

8 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'**
  - voor het **kleuteronderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor Nederlands.
  - voor het **lager onderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor Nederlands.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **14-01-2019** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "**gunstig advies**".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.
- voor de **overige erkenningsvoorwaarden**.

9 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Guido AERTS de inspecteur-verslaggever	Sara BORGHYS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	